

ضوابط و مقررات زیباسازی شهری ۲۳

دیوارنگاری کاشه معرق

معاونت برنامه‌ریزی و توسعه مناطق و زیباسازی شهر تهران

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۴

نشانی اینترنتی: www.zib.saz.ir

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی یا نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

سازمان و نام پدیدآور:	خدادادی، رضا، ۱۳۳۹ -
موضوع:	دیوارنگاری کاشی معرق/مؤلف رضا خدادادی؛ [ناظر عالی]
موضوع:	معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران.
موضوع:	تهران: سپند مینو: سازمان زیباسازی شهر تهران، ۱۳۹۴.
موضوع:	۹۶ص: مصور(رنگی).
فروست:	ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۳.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۷۷۷-۷-۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیب
موضوع:	زیباسازی شهری -- ایران
موضوع:	نقاشی دیواری
موضوع:	کاری
موضوع:	کاشی کاری
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران. معاونت توسعه و برنامه‌ریزی
شناسه افزوده:	ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۳.
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۴ ج. ۲۳/ ۹۰۵۲/ NA
رده بندی دیویی:	۷۲۹/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	۴۰۴۵۱۵۴

ناشر:	نشر سپند مینو
چاپ اول:	زمستان ۱۳۹۴
گرافیک و صفحه آرایی:	آرمیتا سراج زاهدی
ویراستار:	حسین درزی
چاپ:	اول
شمارگان:	۱۰۰۰ جلد
قیمت:	۷۰۰۰ ریال

فہرست:

۱۱ پیشگفتار

۱۳ مقدمه

۱۵ ۱-۱-۱ کاربرد

۱۶ ۲-۱ اهداف

۱۸ ۳-۱ تعاریف

۲۹ ۴-۱ ضوابط و مقررات

۲۹ ۴-۱-۱ ایمن سازی محیط کار

۳۸ ۴-۲-۱ آماده سازی سطح

۴۹ ۴-۳-۱ زیر سازی سطح

۵۲ ۴-۴-۱ مراحل اجرا و نصب

۸۲ بازرسی / نظارت

۸۲ مقبولیت و تایید

۸۲ ضمانت کیفیت و ایمنی دیوارنگاره

۸۳ پیوست: نمونه‌ی قرارداد داربست

پیشگفتار

ترویج زیبایی تنها یک جریان فکری و عملی نیست، فضیلتی اخلاقی و مدنی است. زیباسازی نیاز همگانی و ضرورت توسعه پایدار و فرایندی است علمی و عدلی که کیفیت زندگی را بهبود می بخشد. از پدیده‌هایی که فضای عمومی شهر را آریبا، پانشاط و سرزنده می کند و موجب ارتقاء کیفیت زندگی می شود، آثار و پروژه‌های هنری و فرهنگی در مقیاس شهری است که امروزه به «هنرهای شهری» و «هنرهای عمومی» شهرت یافته‌اند. این هنرها که با همکاری مدیران شهری، هنرمندان و طراحان برای پاسخگویی به برخی از نیازهای زیباشناختی، فرهنگی و هنری جوامع شهرت پیدا می آیند، فرصتی را برای مردم فراهم می کنند که تجارب و احساس تعلق خود را در شهر که در آن زندگی می کنند به اشتراک بگذارند. بر این اساس «سازمان زیباسازی» به منظور ارتقاء کیفیت بصری و هنری کلان‌شهر تهران نه تنها طیف متنوع از اسکال هنری و برنامه‌های فرهنگی را با هدف تحقق «شهر زیبا» مدیریت کرده بلکه با تولید مطالعات نظری در خصوص مباحث هنرهای شهری بر گسترش دانش زیباسازی در تمامی سطوح و بر رعایت نظم و یکپارچگی زیباسازی تاکید داشته است. در این راستا یکی از اقدامات مطالعاتی که در سال‌های اخیر در دستور کار قرار داشته تدوین مجموعه کتاب‌هایی با عنوان «ضوابط و مقررات زیباسازی شهری» در حوزه‌های

متنوع زیباسازی است تا به عنوان دستورالعمل‌های اجرایی و برای پیشگیری از ناهماهنگی‌های هنری و فنی در مناطق بیست و دوگانه‌ی شهر تهران به کار گرفته شود. و - نئی اطلاعات مفیدی در اختیار علاقمندان ورود به فعالیت‌های زیباسازی قرار دهد. بدیهی است مجموعه‌ی حاضر برآیند ماه‌ها و حتی سال‌ها کار مطالعاتی و برنامه‌ریزی است که بدینوسیله از اساتید، کارشناسان و تمامی همکاران دلسوز قدردانی می‌شود. امید بر آن است در آئین‌های نزدیک در تمامی حوزه‌های «هنرهای شهری» و زیباسازی مجموعه‌ای مشابه تهیه شود تا در اختیار کلیه مراجع ذی‌ربط و علاقمندان قرار گیرد.

دکتر عیسی علیزاده

رئیس سازمان زیباسازی شهر تهران

مقدمه

شهر و هنر دو مقوله‌ی جدایی‌ناپذیر و در یک رابطه‌ی همزیستی با یکدیگرند. مفهوم جدید «هنر عمومی»^۱ و کاربردهای متعدد آن در فضاهای شهری، نقش آن به‌رشته‌ی در حوزه‌ی «محیط‌زیست شهری» آشکار می‌کند. هنر و مداخلات خلاق و راه‌های نوآورانه‌ی هنری در عرصه‌های عمومی شهر، نه‌تنها ابزاری برای تبدیل اطلاعات و انگیزش گفت‌وگو در جامعه است، بلکه می‌تواند همچون یک کاتالیزور کارآمد، دگرگونی پاره‌ای از بنیادهای زیست‌محیطی را ممکن سازد. این هنرها که با جنبش‌های عملی و نظری همراه‌اند، عرصه‌ی گسترده‌ای از ملاحظات زیبایی‌شناسی تا مسائل اجتماعی و مشارکتی را دربر می‌گیرند. از گونه‌های فراگیر هنرهایی که در فضاهای عمومی شهری پدید می‌آیند، می‌توان به «دیوارنگاری» اشاره کرد که در جوامع شهر، سرریز رونق و اعتبار بسیاری دارد. دیوارنگارها با اهداف و رویکردهای متعدد و با توجه به توانایی نفوذ به افکار عمومی، افزون بر اینکه در نمایاندن ایده‌آل‌های معنوی، فرهنگی و اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کند، شگردی بسیار سودمند در زیباسازی و بهبود منظر شهری است. از این روی با توجه به ماهیت و ویژگی‌های تأثیرگذار این هنر شهری و

1. Public Art: منظور آثار هنری است که برای استفاده عموم مردم در عرصه‌های عمومی شهری اجرا و نصب می‌شوند.

الزامات و ملاحظات کالبدی و غیر کالبدی «تهران»، می‌توان به شکل مناسب و شایسته از «دیوارنگاری» در فضاهای مختلف شهر تهران بهره برد؛ اما به‌منظور ارائه‌ی مطلوب از این هنر در بهبود کیفیت سیما و منظر شهر تهران، ضمن ارائه‌ی فراهم آوردن راهبردها و سیاست‌های زیربنایی الزامی است، باید ملاحظات زیر نیز در پیوند ایده‌پردازی، «طراحی» و «اجرای» دیوارنگاره‌ها، در نظر گرفته شود. بدین لحاظ و برای پیشگیری از ناهماهنگی‌ها، پیروی از یک رویه‌ی نظام‌مند در چارچوب ضوابط و مقررات زیباسازی ضرورتی انکارناپذیر است. در غیر این صورت نه تنها نتایج مطلوب و مورد انتظار از دیوارنگاری به دست نمی‌آید، چه‌بسا بر مشکلات دیداری و زیست‌محیطی شهر تهران خواهد افزود. هرچند تدوین ضوابط برای هنر و هنرآفرینی امری دشوار و دارای چالش‌های زیادی است، ولی می‌توان شرایط و مقرراتی را به کار بست که مانع بروز آشفتگی و ناهنجاری‌های بصری در شهر تهران شود.